

Litteratur

THEDE PALM:

Sista delen

Det är alltid en konst att sluta ett företag, eller en artikel, eller en bok, med värdighet. Ambassadör Gunnar Hägglöf har i höst givit ut den femte och sista delen av sina minnen, och han har lyckats. Bakom den inte helt kristallklara titeln "Minnen inför framtiden. 1961-71" (Norstedts, capris 64 kr) finner läsaren hur han upplevde de senare åren av sin Londontid och sina tre år i Paris, innan han pensionerades. Dessa minnen inramas av vad man kan kalla två utrikespolitiska betraktelser över världsläget: en tillbakablick från den tid då boken börjar och en blick framåt från den tid den slutar.

Ett exempel på vad Hägglöf har att säga är vad han skriver om Dag Hammarskjöld. När man vet hur många som under dennes generalsekreteraretid och vid hans död meddelade att de stått honom nära, är det befriande att läsa att Hägglöf aldrig tillhört hans intima vänkrets. Här finns inga spår av helgondyrkan. Tvärtom framgår det att Hammarskjöld kunde vara "överdrivet subtil", dvs svårbegriplig, i sina utrikespolitiska bedömanden. När en person med Hägglöfs intellekt finner detta, kan man vara övertygad om att det också förhöll sig så. Å andra sidan erkänner han Hammarskjölds praktiska handlag i det mesta utom i Kongofrågan. Där spände han bågen för högt.

Att Hammarskjöld alls kunde agera som han gjorde leder Hägglöf tillbaka på att Dulles - som han inte tycker om - med sitt doktrinära tänkande låste USA:s politik. Den synpunkten har kanske inte framförts lika klart tidigare.

Andra exempel på vad som kan hämtas ur boken, av värde också för framtida historiker, ger kapitlet om Europafrågan och Sverige. Efta kom till mot slutet av 1959. Hägglöf, som varit livligt involverad, ville att Sverige genast skulle börja verka för ett fördjupat samarbete med sexstatsmarknaden. Något mer än associering räknade han inte med. Tanken att EG som fullvärdig medlem skulle acceptera en stat, som gjorde förbehåll för sin neutralitet som Sverige, fann han föga realistisk.

Lika litet trodde han längre fram på Nordek, och att regeringen trodde, trots de slutsatser som borde ha dragits av bakslaget med de nordiska förhandlingarna 1949, återstår att förklara.

I Sverige fanns många som, med sämre bakgrundskännedom än Hägglöf, menade att fullt medlemskap var möjligt på vissa villkor. Regeringen var däremot illa berörd över att alls behöva tänka sig ställningstaganden. Östen Undén var sannolikt trött och vek undan, och han var överhuvud inte intresserad av ett närmande till Väst-europa och därmed även till USA. Statsminister Erlander höll 1961 sitt sk Metalltal, där han målade upp alla svårigheter för just Sverige att gå in i det samarbete, som av andra bedömdes avgörande för framtiden. Och när ett nytt läge uppstått 1966 och Hägglöf gjorde vissa förslag, fick han "naturligtvis aldrig något besked från Stockholm". Utrikesledningen drog sig undan, av skäl som också återstår att förklara.

Just i dessa frågor märker man en irritation hos Hägglöf, som han annars sällan ger uttryck åt. Han har säkert sina förklaringar till regeringens passivitet i Europafrågan. Det är kanske för tidigt att lägga fram dem: att de har att göra med vissa personer är uppenbart.

I senare delen av boken har Hägglöf flyttats till Paris, där han bl a upplevde studentoroligheterna 1968. Han är realist också när han bedömer dem. Han konstaterade snart, vad många inte gjorde, att de revoltkrav som skreks ut på gatorna inte stöddes av både studenter och arbetare. Bakom dem stod bara en minoritet av studenter, och för att göra en revolution räckte de inte till.

När man hos Gunnar Hägglöf läser om hans tid i Paris och man sedan bläddrar igenom de fem delarna memoarer, slås man osökt av en tanke: om han varit fransk diplomat och skrivit något av samma karaktär och klass, hade han varit en självklar kandidat till Franska Akademien. Han kunde ha varit det, och fortfarande vara det, till den svenska.